

Preek bij de bevestiging en intrede in Siddeburen (21 januari 2007)

Lezingen: Jesaja 61: 1-9 en Lucas 4: 14-21

Gemeente van Christus,

Toen Ds. Meijer en ik de dienst voorbereidden, grepen we beide naar het leesrooster van de kerk. We hebben de teksten niet zelf uitgekozen, maar ze zijn ons gegeven – net zoals in het verhaal dat we lazen de boekrol aan Jezus werd gegeven... Hij zocht het zelf ook niet uit.

De lezing uit Lucas trof me. Het deed me denken aan een boek dat ik jaren geleden heb gelezen en dat enkelen van u misschien wel kennen: *Het Oneindige verhaal* van Michael Ende. Ik zal u vertellen waar ik aan moest denken.

De hoofdpersoon van het boek heet Bastiaan Baltassar Boeckx, die uit een oud boekwinkeltje een boek steelt met de intrigerende titel '*Het oneindige verhaal*'. Bastiaan trekt zich met zijn boek terug op zolder en begint te lezen. Het is een prachtig avonturenverhaal over een fantasieland dat – hoe kan het anders – 'Fantasia' heet.

Het hele verhaal zal ik niet vertellen, maar wel dit: het land Fantasia wordt langzaam opgegeten door het 'Niets' en als er niks gebeurt, zal Fantasia verdwijnen. Er wordt gezocht naar een redder: een mensenkind, die aan het land een nieuwe naam kan geven, zodat het weer toekomst heeft.

Bastiaan leest en leest en wordt helemaal meegenomen in het verhaal. Hij bewondert de moed van de bode Atrejoe die op zoek is naar het mensenkind dat Fantasia moet gaan redden. Maar gaandeweg gebeuren er vreemde dingen bij het lezen. Als er in het boek wordt geroepen, lijkt het alsof Bastiaan dat zelf kan horen. En nog spannender wordt het als een kreet die Bastiaan op zolder slaakt wordt gehoord *in het boek*, door Atrejoe. Langzaam maar zeker lijkt Bastiaan deel te worden van het verhaal dat hij leest.

En wat gebeurt er? Bastiaan komt *zelf* in dat verhaal terecht en blijkt de redder te gaan worden van Fantasia – daarmee is trouwens het verhaal nog niet voorbij, dus voor wie het lezen wil... ik heb nog niet alles weggegeven.

En nu wat mij zo trof. Wij gaan bijbellezen en lezen dan over Jezus in de synagoge van Nazareth. En wat blijkt? Jezus gaat in dat verhaal ook bijbellezen! Grappig is dat: je gaat de bijbel lezen en dan gaat het over... *bijbel lezen* – het lijkt bijna alsof je in een spiegel kijkt terwijl je zelf een spiegel in je hand houdt... het beeld wordt oneindig vaak herhaald. De ouderen onder ons kennen dit nog als het *Droste-effect* – vernoemd naar het Droste-blikje met cacao met daarop een verpleegster met dienblad waar hetzelfde blikje weer opstaat, inclusief verpleegster met dienblad.

Maar in het boek van Michael Ende gaat het verder. En ook hier in onze tekst gaat dat verder. Lees maar eens mee. Jezus komt naar Nazareth, de stad waar hij is opgegroeid en waar iedereen hem goed kent. Iedereen is nieuwsgierig, dus de synagoge zit goed vol. Lucas, die het verhaal vertelt, zegt er tot twee keer toe bij dat Jezus *vervuld* was van de Heilige Geest en dat hij *gesterkt* was door de Heilige Geest. Dan krijgt Jezus de bijbel aangereikt, het boek Jesaja, hetzelfde stuk als wij vanmorgen ook hebben gelezen:

*'De geest van de Heer is op mij,
want Hij heeft mij gezalft
om aan armen het goede nieuws te brengen...'*

Zie je dat het hier weer gebeurt? Jezus, die vol is van de Heilige Geest begint te lezen en leest dan voor: *'De Geest van de Heer is op mij...'*. Maar hij leest het voor uit een heel oud boek – dat kan helemaal niet over Jezus gaan. Maar toch lijkt het wel zo. Hetzelfde als wat hier vanmorgen gebeurt: we gaan bijbellezen en dan gaat het over... bijbellezen! Het Droste-effect

Laten we eens verder lezen, want Jezus leest ook verder:

*...want hij heeft mij gezalfd.
Om aan armen het goede nieuws te brengen
heeft hij mij gezonden,
om aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken
en aan blinden het herstel van hun zicht,
om onderdrukten hun vrijheid te geven,
om een genadejaar van de Heer uit te roepen.'*

Dan zegt Jezus: *'Vandaag hebben jullie deze schrifttekst in vervulling horen gaan'*... Nou moeten we even goed opletten wat er gebeurt in deze tekst. Eerst beschrijft Lucas het Droste-effect: Jezus is vervuld van de Geest en leest uit een boek voor 'De Geest van de Heer rust op mij'. Dat is die vreemde herhaling. *Maar dan* gebeurt er iets dat lijkt op het verhaal van Bastiaan: Jezus zegt: 'Wat hier staat is hier en nu vervuld'. Plotseling is het niet meer een oude tekst van een oude profeet, maar is het het verhaal van Nazareth. Plotseling maakt Jezus en maken de toehoorders van Jezus in de synagoge van Nazareth deel uit van het verhaal dat Jezus voorleest: 'Vandaag is dit schriftwoord voor jullie oren vervult!'

Dat lijkt me nogal schrikken. Aanvankelijk raken de mensen daar helemaal opgetogen van. Er staat dat ze Jezus bijvielen en God gingen loven. 'Het is waar, het is waar wat er staat', juichen ze, 'armen krijgen goed nieuws, gevangenen horen van vrijlating, blinden kunnen weer zien en onderdrukten worden vrij... *Het is waar!*' We kunnen ons die vreugde maar wat goed voorstellen – wat is het heerlijk als waar blijkt te zijn, wat je ten diepste verlangt!

Maar dan lijkt het alsof ze zich realiseren wat er gebeurt. Door de woorden van Jezus is het niet meer een mooie tekst die waar blijkt te zijn en waar je mooi over kunt mediteren, maar is het plotseling een realiteit waar ze deel van uit maken... Dat is een heel ander verhaal! Dat komt wel heel dichtbij.

Veel te dichtbij: dit is toch Jezus die wij kennen, onze eigen Jezus, de zoon van de timmerman? Hoe kan Hij nou plotseling een rol gaan spelen in de geschiedenis van God met de mensen? Hoe kan hij nou zeggen: ik

ben de Gezalfde, die is gekomen om het goede nieuws te brengen. Hoe kan de oude boekrol van Jesaja plotseling over Nazareth gaan? Hoe kunnen woorden die zou oud zijn zomaar over ons leven gaan, hier in deze middagdienst? Hoe kan het dat wij lezen over Jezus in Nazareth en plotseling zien dat het ook gaat over Jezus in Siddeburen?

En dan staan we oog in oog staan met onze eigen angst dat dit verhaal over *ons leven* gaat en dat Jezus een beroep op *ons* doet.

We hebben het nu niet gelezen, maar we weten waar dat in Nazareth op uitdraait. Als het zo dichtbij komt duwen de mensen van Nazareth het ver van zich weg – ze proberen Jezus zelfs over de rand van de afgrond te duwen. Het is alsof ze weten dat als dit waar is, als zij inderdaad deel gaan uitmaken van Gods verhaal met deze mens, dat het dan pijn gaat doen. De woestijn, het lijden, de dood, dat zijn elementen van dit verhaal. O zeker, we geloven het allemaal, maar laat het toch vooral het verhaal van Jezus blijven – 'Hij deed het voor ons' -; laat het alsjeblieft *niet over mij* gaan. Jezus riep twaalf leerlingen Hem te volgen, 2000 jaar geleden. Ik heb hem mij niet horen roepen...

En toch gebeurt het – ook nu weer. We gaan de bijbel lezen en het gaat over bijbellezen – dat is het Droste-effect. Maar het gaat ook verder: wij gaan bijbellezen en plotseling gaat het over onszelf, over onze angst om het dichtbij te laten komen. Het Bastiaan-effect. Het gebeurt steeds weer. Net als Bastiaan en net als de mensen van Nazareth horen we in het verhaal dat we lezen plotseling *onze naam* noemen. Durven wij *in* dit verhaal te stappen en er deel van gaan uitmaken?

We lezen over vrijlating voor gevangenen en plotseling zien we dat dat ook over *onze* gevangenschap gaat als we ons geketend en gebonden voelen, als we het gevoel hebben geen kant meer op te kunnen. We lezen over blinden die weer gaan zien en plotseling gaat dat ook over *mijn* leven, als ik het niet meer zie, niet meer zie zitten. We lezen vanmorgen over vrijheid voor onderdrukten en plotseling voelen we dat die vrijheid ook kan gelden *voor ons*, slaaf als we zijn van werk of plicht of genot. We

lezen over een genadejaar van de Heer en plotseling zien we dat wij worden opgeroepen om dat jaar van genade waar te maken...

Dat hoop ik, gemeente, zovaak als wij in deze kerk de bijbel openslaan: dat we opschrikken en onze naam horen. Dat we het even niet meer weten: gaat dit over vroeger en ver weg, of gaat dit over mij. Dat we ons uitgedaagd weten om *in* het verhaal van God met deze wereld te stappen. Zoveel is zeker: het is de weg ten leven. En nee, het is geen makkelijk verhaal. Maar het is wel alleszins de moeite waard.

Ik hoop dat we zo samen de bijbel gaan lezen dat we tot onze verbazing steeds weer kunnen zeggen:

'vandaag is dit in onze oren vervuld!'

Amen